USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Davida Hipšra a soudců Lenky Krupičkové a Jana Kratochvíla v právní věci žalobce: **D. P.**, zastoupen Mgr. Martinem Krabcem, advokátem se sídlem Bohdalecká 1460/8, Praha 10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2023, č. j. 13 Az 38/2021-85,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Odměna ustanoveného advokáta Mgr. Martina Krabce **se určuje** částkou 3 400 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 26. 10. 2021, č. j. OAM-525/ZA-ZA11-D07-2021, žalovaný rozhodl, že žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je nepřípustná podle § 10a odst. 1 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, a proto řízení o ní podle § 25 písm. i) téhož zákona zastavil. Současně konstatoval, že státem příslušným k posouzení žádosti podle čl. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále též „nařízení Dublin III“), je Polská republika.

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“), který ji rozsudkem ze dne 31. 1. 2021, č. j. 13 Az 38/2021-32, zamítl. Uvedený rozsudek Nejvyšší správní soud ke kasační stížnosti žalobce zrušil rozsudkem ze dne 15. 6. 2022, č. j. 7 Azs 66/2022-57, a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. Městskému soudu uložil, aby opětovně posoudil důvodnost námitky nedostatečného posouzení systémových nedostatků polského azylového systému, a to s ohledem na tvrzení žalobce a jím navrhované důkazy.

[3] Po vrácení věci městský soud nařídil jednání, při němž provedl dokazování článkem Amnesty International ze dne 20. 4. 2022 (dále též „článek Amnesty International“) a informací Ministerstva vnitra ze dne 13. 6. 2022 o azylovém systému v Polsku (dále též „zpráva OAMP“). Následně vydal v záhlaví uvedený rozsudek, kterým žalobu opět zamítl. K problematice systémových nedostatků polského azylového řízení připomněl, že mezi členskými státy platí domněnka vzájemné důvěry. Pro její vyvrácení musí žadatel uvést hodnověrná tvrzení podepřená relevantními důkazy. Důvody, pro které se žalobce nechce zdržovat v Polsku, však podle městského soudu nemají vztah k otázce existence systémových nedostatků. Jím citované zprávy (AIDA z roku 2021 a Human Rights Watch) se pak týkají situace na polsko-běloruské hranici, do které se žalobce již nemůže dostat. Městský soud jimi proto neprováděl dokazování. Za relevantní nepovažoval ani odkaz žalobce na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“), neboť tato se týkala situace v období od června 2016 do července 2017. Podle městského soudu z podkladů rovněž nevyplývá, že by osoby navracející se v rámci nařízení Dublin III čelily znevýhodnění a že by se Polsko ve vztahu k nim zpronevěřilo zásadě *non-refoulement*. Městský soud neshledal systémové nedostatky v intenzitě předvídané čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III ani na kumulativním základě. Z článku Amnesty International sice plyne, že polské úřady porušují v přeplněných detenčních střediscích práva žadatelů o azyl. Nejedná se však o důkazní prostředek vysoké kvality, neboť je založen na výpovědích jednotlivých cizinců, nikoliv na oficiálním hodnocení Amnesty International. K problémovému zacházení nadto dochází pouze v jednom zařízení, tudíž se nejedná o systémový nedostatek. Ze zprávy OAMP, která je aktuálnější a vychází z velkého množství rozličných zdrojů, pak plyne, že podmínky v zařízeních se liší, ale stav je obecně hodnocen jako zlepšení v porovnání s předchozími lety, byť je často hodnocen jako podprůměrný co do hygieny, údržby, kvality stravy apod. Skutečnosti vytýkané v této zprávě podle městského soudu nelze považovat za závažné systémové nedostatky polského azylového systému. Žalobci se tedy nepodařilo v soudním řízení zpochybnit závěr žalovaného, že Polsko je bezpečnou zemí, v níž nedochází k systémovým nedostatkům ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III.

III.

[4] Proti rekapitulovanému rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Namítl, že městský soud pochybil tím, že neprovedl všechny relevantní důkazy, zejména zprávu AIDA z roku 2021 a zprávu Human Rights Watch. Dle stěžovatele znamená situace na

polsko-běloruské hranici ve spojení s konfliktem na Ukrajině pro běloruské žadatele o azyl v Polsku zásadní riziko diskriminačního přístupu. Je obecně známo, že Bělorusko je v konfliktu spojencem Ruska, zatímco Polsko v oblasti vojenské i humanitární aktivně pomáhá Ukrajině. Ve spojení s letitými pochybeními v polském azylovém řízení, je tak dána důvodná pochybnost ohledně spravedlnosti azylového řízení pro občany Běloruska. Stěžovatel městskému soudu rovněž vytkl nedostatečné odůvodnění závěru o neaktuálnosti judikatury ESLP. Městský soud pouze odkázal na rok vydání těchto rozsudků. Stěžovatel dále zdůraznil, že sám městský soud připustil hrozbu vad polského soudního systému. V kombinaci s neutěšenou situací v polsko-běloruských vztazích je tak možnost zásahu do procesních práv účastníka konkrétního azylového řízení zcela reálná a obavy jsou namístě. Pokud je všeobecně známo, že systém vykazuje vady, není zaručeno, že nebude těmito nedostatky systému zatíženo právě řízení týkající se stěžovatele. Jeho postavení se navíc výrazně změnilo v důsledku probíhajícího konfliktu na Ukrajině. S ohledem na své postoje a potíže v Bělorusku má nyní o to větší obavy ze svého případného návratu. Byl by přitom schopen se bez problémů začlenit do života v České republice, neboť zde má sestru s rodinou. Případné přemístění do Polska by mohlo mít negativní dopad na jeho život a rodinné vazby. Vzhledem k tomu stěžovatel navrhl, aby kasační soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Požádal rovněž o odkladný účinek kasační stížnosti. V žádosti toliko reprodukoval obsah § 73 odst. 2 s. ř. s.

IV.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že rozhodnutí vydal v souladu se zákonem a na základě relevantních podkladů. Dodal, že stěžovatel byl v době podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany držitelem polského dlouhodobého víza. Žalovaný proto postupoval podle čl. 12 odst. 2 nařízení Dublin III, přičemž Polsko svou příslušnost k projednání žádosti stěžovatele akceptovalo. V souladu s nařízením Dublin III je Polsko povinno posoudit tuto žádost objektivně a nestranně v souladu se zárukami a zásadami azylového práva. Žalovaný se taktéž zabýval tím, zda existují důvody, pro které lze usuzovat na systémové nedostatky polského azylového řízení. V podrobnostech odkázal na vyjádření k žalobě. Závěrem uvedl, že nesouhlasí s přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti a navrhl, aby byla kasační stížnost odmítnuta či zamítnuta.

V.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[8] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho

hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[9] K tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů se v obecné rovině Nejvyšší správní soud mnohokrát vyjádřil (viz např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005-245, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007-64). Požadavky plynoucí z této judikatury napadený rozsudek splňuje, neboť je z jeho odůvodnění zcela zřejmé, jakými úvahami byl městský soud při posouzení věci v rozsahu žalobních bodů veden a k jakému závěru na jejich základě dospěl. Přezkoumatelné jsou také důvody, pro které městský soud považoval judikaturu ESLP uvedenou v žalobě za neaktuální. Nejednalo se o prostý odkaz na datum vydání rozhodnutí ESLP. Městský soud poukázal na to, že se ESLP věnoval situaci panující v období od června 2016 do července 2017. Rozhodnutí žalovaného bylo přitom vydáno dne 26. 10. 2021. Nadto městský soud vycházel z aktuálnějších podkladů a poukázal na to, že dle zprávy OAMP došlo v jednání s uprchlíky v Polsku ke zlepšení.

[10] Také k otázce posuzování systémových nedostatků azylového řízení se Nejvyšší správní soud opakovaně vyjádřil. Z jeho judikatury plyne, že v otázce azylového řízení mezi členskými státy platí domněnka vzájemné důvěry, pro jejíž vyvrácení musí žadatel uvést hodnověrná tvrzení o systémových nedostatcích v azylovém řízení podepřená relevantními důkazy. Předložené důkazy by přitom musely svědčit o tom, že v Polsku dochází k nelidskému či ponižujícímu zacházení, jak to má na mysli čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2016, č. j. 2 Azs 113/2016-26). Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 9. 2020, č. j. 1 Azs 192/2020-27: „*K tomu, aby se na systémové nedostatky vztahovala působnost článku 4 Listiny základních práv EU, musí tyto dosahovat obzvláště vysoké míry závažnosti, která závisí na všech skutečnostech případu (srov. bod [91] rozsudku velkého senátu Soudního dvora Evropské unie ve věci* Jawo *a v něm citovanou judikaturu). Této obzvláště vysoké míry závažnosti by bylo podle Soudního dvora dosaženo, pokud by se osoba, která je zcela závislá na veřejné podpoře, v důsledku nezájmu orgánů členského státu nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitla v situaci silné materiální deprivace, v níž by nemohla uspokojovat své nejzákladnější potřeby, jako je zejména potřeba se najíst, umýt a ubytovat, a kterou by bylo poškozováno její tělesné či duševní zdraví nebo v důsledku které by se ocitla v zanedbaném stavu, jenž je v rozporu s lidskou důstojností. Uvedená míra závažnosti tudíž není dána v případech, které třebaže se vyznačují značně nejistým postavením dotčené osoby či podstatným zhoršením jejích životních podmínek, neznamenají vážnou materiální deprivaci, kdy se tato osoba ocitá v natolik závažném stavu, který lze stavět na roveň nelidskému či ponižujícímu zacházení (srov. body [92] a [93] rozsudku velkého senátu Soudního dvora Evropské unie ve věci* Jawo*). V případě nedostatků týkajících se řízení o mezinárodní ochraně (procesních nedostatků) by se muselo jednat o nedostatky obdobné intenzity, jakou Soudní dvůr zmínil v souvislosti s životními podmínkami*.“

[11] Stěžovatel spatřuje pochybení městského soudu v tom, že neprovedl navrhované důkazní prostředky (zprávu AIDA z roku 2021 a zprávu Human Rights Watch), jimiž v žalobě dokládal existenci závažných systémových neobvyklých událostí a nelegálních

praktik na bělorusko-polské hranici, které zamezují přístupu k azylovému řízení, zejména zatlačování (*push back*) žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří chtějí hranici překročit. Městský soud nepovažoval prokazování situace na hranicích za relevantní s poukazem na to, že se stěžovatel v případě předání do Polska do takové situace již nemůže dostat (bude předán do Polska z území České republiky na základě nařízení Dublin III, tedy oficiální cestou, nikoliv nezákonným překročením vnější hranice EU). Současně podotkl, že stěžovatel neoznačil případné další systémové nedostatky, které by z těchto zpráv plynuly. Městský soud tedy postupoval v souladu s judikaturou, podle níž soudu náleží právo posoudit a rozhodnout, které z navržených důkazů provede a které nikoli (§ 52 odst. 1 s. ř. s.); má však povinnost odůvodnit, co jej vedlo k takovému závěru a z jakého důvodu považuje provedení důkazu za nadbytečné (rozsudky ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004-89, č. 618/2005 Sb. NSS, ze dne 22. 5. 2009, č. j. 2 Afs 35/2009-91, č. 1906/2009 Sb. NSS, ze dne 1. 4. 2008, č. j. 9 Azs 15/2008-108, ze dne 4. 6. 2015, č. j. 7 Azs 47/2015-52, či ze dne 25. 7. 2018, č. j. 8 Azs 105/2017-81). Úvahu městského soudu o nadbytečnosti prokazování situace na bělorusko-polské hranici přitom stěžovatel v kasační stížnosti nijak nezpochybňuje. V obecné rovině jí pak není co vytknout. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 4. 2023, č. j. 4 Azs 107/2023-38: „*Pokud jde o systematické nedostatky azylového systému (tedy azylového řízení a přijímacích podmínek žadatelů) a překážky předání žadatele do jiného členského státu EU, je třeba posuzovat pouze takové aspekty, které se alespoň s určitou mírou pravděpodobnosti mohou týkat konkrétního žadatele (tedy stěžovatelky), s ohledem na konkrétní okolnosti jeho případu*.“ Nelze pak pominout, že stran stavu azylového systému v Polsku městský soud provedl dokazování zprávou OAMP, kterou hodnotil jako aktuálnější a opřenou o řadu zdrojů.

[12] Stěžovatel pak v kasační stížnosti dovozuje riziko ohrožení nestranného rozhodování vůči běloruským občanům s ohledem na obecně známou problematickou situaci polského justičního systému v kombinaci se situací na bělorusko-polské hranici a s probíhajícím válečným konfliktem na Ukrajině. Tato argumentace je však podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustná. Stěžovatel totiž zcela nově odvozuje systémové nedostatky polského azylového řízení od situace polského justičního systému, který byl po provedené kontroverzní justiční reformě opakovaně kritizován evropskými (soudními) institucemi, ve spojení s vojenským konfliktem na Ukrajině. V případě této kasační argumentace se tedy opírá o důvody, které neuplatnil v řízení před městským soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Nutno dodat, že stěžovatel ani neoznačil žádné důkazní prostředky (či soudní rozhodnutí), z nichž by bylo možno usuzovat na to, že by výhrady **vůči justičnímu systému** v Polsku vyslovené například v rozsudcích ESLP či Soudního dvora Evropské Unie měly dopad rovněž na azylová (správní) řízení, natožpak že by se polské orgány dopouštěly jakéhokoliv nepřípustného jednání přímo vůči uprchlíkům z Běloruska. Úvahy stěžovatele o nestandardním zacházení s běloruskými žadateli o mezinárodní ochranu v Polsku tak zůstávají v rovině nepodložených spekulací, a rozhodně nenaplňují požadavky judikatury týkající se čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, který zakotvuje domněnku vzájemné důvěry (viz výše). Nejvyššímu správnímu soud pak není zřejmé, proč by měl být stěžovatel jakožto žadatel o udělení mezinárodní ochrany (před státem původu), vystupující dle vlastních tvrzení proti běloruskému režimu a invazi Ruska na Ukrajinu perzekvován ze strany polských orgánů z důvodu spojenectví Běloruska s Ruskem a postoje Polska k invazi na Ukrajině.

[13] Vyslovené obavy z návratu do Běloruska se míjí s předmětem řízení, neboť svou povahou spadají až do posuzování důvodnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Pro posouzení věci je taktéž nerozhodný případný užší vztah stěžovatele k České republice. Aplikace kritérií určení státu odpovědného za posouzení žádosti o mezinárodní ochranu podle nařízení Dublin III totiž není založena na posouzení otázky, zda má žadatel dostatečný vztah k členskému státu, jenž je podle nich příslušný k posouzení jeho žádosti (viz rozsudek č. j. 4 Azs 107/2023-38).

[14] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[15] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterých, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4., a usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2021, č. j. 9 Azs 32/2021-32). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Z uvedených důvodů soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[16] Usnesením městského soudu ze dne 7. 11. 2022, č. j. 13 Az 38/2021-69, byl stěžovateli podle § 35 odst. 10 s. ř. s. ustanoven zástupcem Mgr. Martin Krabec, advokát. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovený zástupce stěžovatele učinil v řízení o kasační stížnosti jeden úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (podání kasační stížnosti). Za tento úkon mu náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], a dále 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů [§ 13 odst. 4 advokátního tarifu], celkem tedy 3 400 Kč. Ustanovený advokát nedoložil, že by byl plátcem daně z přidané hodnoty. Z účtu Nejvyššího správního soudu mu tedy bude vyplacena uvedená částka, a to do 30 dnů ode dne právní moci tohoto usnesení.

[17] Na závěr Nejvyšší správní soud podotýká, že samostatně nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a obstarání dalších podkladů nutných pro rozhodnutí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 2 Azs 3/2003-44, č. 173/2004 Sb. NSS).

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. července 2023

pokračování

David Hipšr
předseda senátu